

Sundhedspersoners tavshedspligt og videregivelse af oplysninger til brug for efterforskning af straffesager

Indledning

Nærværende notat beskriver reglerne for sundhedspersoners tavshedspligt samt de undtagelser, der kan gøres til disse regler i forbindelse med efterforskning af straffesager.

Sundhedsstyrelsens rolle

Som sektoransvarlig beredskabsmyndighed, jfr. også styrelsens generelle forpligtelse efter sundhedslovens § 214, kan Sundhedsstyrelsen udsende både generelle og konkrete vejledninger om sundhedspersoners tavshedspligt og videregivelse af oplysninger til brug for efterforskning af straffesager

I en beredskabssituation kan Sundhedsstyrelsen vælge at udsende konkret vejledning til vagtlæger, akutmodtagelser mv. vedr. videregivelse af oplysninger. Sundhedsstyrelsen vil i disse situationer som udgangspunkt vælge at udsende vejledninger via regionernes AMK-vagtcentraler. Udsendelse vil ske via aftalte kommunikationskanaler, herunder ved behov ved telefonisk henvendelse direkte til vagthavende AMK-leder, og udsendelsen vil altid være ledsaget af en anmodning fra styrelsen til vagtcentralen om uden forsinkelse at videreformidle styrelsens vejledning til sundhedspersonale i det præhospitale beredskab, akutmodtagelser, lægevagter og øvrige akutklinikker samt øvrigt frontpersonale og relevante afdelinger og enheder i sundhedsvæsenet. Sundhedsstyrelsen vil samtidig orientere politi og efterretningstjeneste via kommunikationskanaler i den nationale operative stab (NOST) og lokale beredskabsstabe.

Hovedregel: Tavshedspligt, sundhedsloven § 40

Hovedreglen i sundhedslovens¹ kapitel 9 om tavshedspligt, videregivelse og indhentning af helbredsoplysninger m.v. er, at en sundhedsperson har tavshedspligt, jf. sundhedslovens § 40, der lyder: *"en patient har krav på, at sundhedspersoner iagttager tavshed om, hvad de under udøvelsen af deres erhverv erfarer eller får formodning om angående helbredsforhold, øvrige rent private forhold og andre fortrolige oplysninger."*

---

¹ LBK nr 1202 af 14/11/2014 med senere ændringer

Derudover kan henvises til de almindelige regler om tavshedspligt for offentligt ansatte mv., der findes i straffelovens² § 152 og forvaltningslovens³ § 27.

Tavshedspligten kan fraviges, hvis patienten giver samtykke til videregivelse af fortrolige helbredsoplysninger mv, jf. sundhedslovens § 43, stk. 1.

Undtagelser

Hvis patienten ikke kan anmodes om samtykke til videregivelse af oplysningerne, eller modsætter sig videregivelsen, kan videregivelse finde sted og tavshedspligten fraviges efter *pligtudleveringsbestemmelser*, når det ved lov eller bestemmelser fastsat i henhold til lov fremgår, at oplysninger skal videregives, jf. sundhedslovens § 43, stk. 2, nr. 1 eller efter *værdispringsreglen* når ”*videregivelsen er nødvendig for berettiget varetagelse af en åbenbar almen interesse*”, jf. sundhedslovens § 43, stk. 2, nr. 2.

Lovfastsat pligtudlevering, sundhedslovens § 43, stk. 2, nr.1

Straffeloven

I straffeloven er der fastsat regler om pligt til at afværge fare. Det drejer sig blandt andet om straffelovens § 141, hvorefter der er pligt til at forebygge eller anmelde påtænkte alvorlige forbrydelser og straffelovens § 185, hvorefter der er pligt til at anmelde eller på anden måde afværge ulykker, der medfører fare for menneskeliv.

Efter disse bestemmelser i straffeloven er der pligt for alle (dvs. både privatansatte og offentlig ansatte sundhedspersoner) til at indberette til relevante myndigheder og dermed lovbestemt pligt udlevere fortrolige helbredsoplysninger m.v.

Lov om Politiets Efterretningstjeneste

I lov om Politiets Efterretningstjeneste (PET)⁴ § 4 fremgår at ”*Andre forvaltningsmyndigheder skal efter anmodning fra Politiets Efterretningstjeneste videregive oplysninger til tjenesten, hvis tjenesten vurderer, at oplysningerne må antages at have betydning for varetagelsen af tjenestens opgaver vedrørende forebyggelse og efterforskning af overtrædelser af straffelovens kapitel 12 og 13.*”. PET er forpligtet til at foretage en konkret vurdering af hvilke oplysninger, som det er nødvendigt at få videregivet.

Justitsministeriet har udtalt⁵ at ”*..en forvaltningsmyndighed har pligt til at udlevere de oplysninger, som Politiets Efterretningstjeneste anmoder om på grundlag af bestemmelsen..*” og at ”*§ 110 a [nu § 4 i lov om Politiets Efterretningstjeneste (PET)] bygger på, at spørgsmålet om, hvorvidt det er berettiget at videregive og indhente oplysninger i de tilfælde, der er omfattet af bestemmelsen, skal bedømmes efter § 110 a, stk. 2, og ikke efter de regler om videregivelse mv., der ellers ville gælde for de pågældende forvaltningsmyndigheder*” samt ”*at spørgsmålet om offentligt ansatte sundhedspersoners videregivelse af oplysninger til Politiets Efterretningstjeneste ikke længere vil skulle bedømmes efter reglerne i lov om patienters retsstilling – eller de tilsvarende regler i lov nr. 546 af 24. juni 2005 (Sundhedsloven), der træder i kraft den 1. januar 2007 – hvis Politiets Efterretningstjeneste*

---

² LBK nr 873 af 09/07/2015

³ LBK nr 433 af 22/04/2014

⁴ LBK nr 1600 af 19/12/2014

⁵ Besvarelse af spørgsmål nr. 38 af 21. april 2006 fra Folketingets Retsudvalg vedrørende forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven og forskellige andre love (Styrkelse af indsatsen for at bekæmpe terrorisme mv.) (L 217).

anmoder om oplysninger på grundlag af den foreslåede bestemmelse i § 110 a, stk. 2. Bestemmelsen i § 110 a, stk. 2, vil således indebære, at også læger og andre sundhedspersoner, der er ansat inden for det offentlige sygehusvæsen, har pligt til at udlevere oplysninger til Politiets Efterretningstjeneste i tilfælde, hvor efterretningstjenesten indenfor de anførte rammer fremsætter anmodning herom efter reglerne i § 110 a, stk. 2.”

Det kan udledes af Justitsministeriets udtalelse, at bestemmelsen er en pligtudleveringsbestemmelse for så vidt angår offentligt ansatte sundhedspersoner.

Det bemærkes at straffelovens § 141 og 185 som ovennævnt gælder alle, også privat ansatte og praktiserende sundhedspersoner.

Værdispringsreglen, sundhedslovens § 43, stk. 2, nr. 2

Værdispringsreglen i § 43, stk. 2, nr. 2, kan ikke anvendes, hvis der er en lovfastsat pligtudleveringsbestemmelse efter § 43, stk. 2, nr. 1. Det betyder, at det skal afklares, om der er en lovfastsat pligt til at videregive de fortrolige helbredsoplysninger mv. før det overvejes om, der kan videregives oplysninger efter værdispringsreglen.

Værdispringsreglen finder anvendelse i situationer, hvor *”videregivelsen er nødvendig for berettiget varetagelse af en åbenbar almen interesse eller af væsentlige hensyn til patienten, sundhedspersonen eller andre.”*, jf. sundhedslovens § 43, stk. 2, nr. 2. Der er ikke tale om en pligtbestemmelse for sundhedspersoner, men ansættelsesmyndigheden kan som en tjenestelig pligt pålægge sundhedspersoner at videregive oplysninger i de tilfælde, hvor sundhedspersoner er berettiget til at gøre det efter bestemmelse.

De hensyn, der vil kunne begrunde, at videregivelse sker uden samtykke, skal være tungtvejende, dvs. de skal klart overstige hensynet til patientens ønske om fortrolighed. I forhold til politi og anklagemyndighed er en videregivelse af oplysninger bl.a. berettiget, hvis der er tale om efterforskning af alvorlig kriminalitet som manddrab, seksualforbrydelser, grovere vold mv., herunder vold mod børn.

Sundhedspersonen, der videregiver oplysningerne, skal foretage en konkret afvejning i hvert enkelt tilfælde om oplysningerne bør videregives, jf. sundhedslovens § 43, stk. 3. I denne vurdering skal karakteren af den begåede kriminalitet indgå.

Underretning til patienten

Værdispringsreglen

Det fremgår af sundhedslovens § 43, stk. 4, at *”Såfremt der videregives oplysninger efter stk. 2, nr. 2, skal den, oplysningen angår, snarest muligt herefter orienteres om videregivelsen og formålet hermed, medmindre orientering kan udelades efter anden lovgivning eller af hensyn til offentlige eller private interesser svarende til dem, der beskyttes i denne lovgivning.”*

Lovfastsat pligtudlevering

Det er ikke angivet i sundhedsloven, om patienten skal underrettes, når der videregives oplysninger efter § 43, stk. 2, nr. 1, som led i en oplysningspligt. Det må derfor antages, at de almindelige regler om god forvaltnings- og persondataskik her følges. Dette indebærer, at sundhedspersonen i almindelighed, medmindre der foreligger særlige grunde, forinden en videregivelse finder sted, forsøger at indhente patientens samtykke. Ellers forventes det at

patienten orienteres efterfølgende, medmindre der foreligger særlige grunde til at der ikke skal ske orientering.

Justitsministeriet har udtalt,⁶ ”at den almindelige tavshedspligt, der gælder for offentligt ansatte – henset til karakteren af de opgaver, som Politiets Efterretningstjeneste varetager – i almindelighed i sig selv vil være til hinder for, at en offentlig ansat, der får kendskab til, at Politiets Efterretningstjeneste ønsker oplysninger om en bestemt person, informerer den pågældende person herom.”

Det vil derfor oftest være påkrævet, at den patient der videregives oplysninger om til brug for efterforskning af straffesager, ikke bliver orienteret om, at der videregives helbredsoplysninger mv. om denne til dette formål.

Sundhedspersoner vil dermed skulle iagttage tavshedspligt overfor patienter, således at patienten ikke får kendskab til at oplysninger er videregivet. Det vil være op til politiet, herunder PET, at tage stilling til om og hvornår patienten kan underrettes om at der er videregivet oplysninger om den pågældende.

---

⁶ Besvarelse af spørgsmål nr. 38 af 21. april 2006 fra Folketingets Retsudvalg vedrørende forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven og forskellige andre love (Styrkelse af indsatsen for at bekæmpe terrorisme mv.) (L 217).